

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (desiata komora)

zo 7. marca 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálne zabezpečenie – Dávka v materstve – Výpočet výšky na základe príjmov poistenej osoby počas dvanásťmesačného referenčného obdobia – Osoba, ktorá bola počas tohto obdobia v službe inštitúcie Európskej únie – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca predmetnú sumu vo výške 70 % priemerného vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie – Obmedzenie voľného pohybu pracovníkov – Zásada lojálnej spolupráce“

Vo veci C-651/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Augstākā tiesa (Najvyšší súd, Lotyšsko) z 9. decembra 2016 a doručený Súdnemu dvoru 19. decembra 2016, ktorý súvisí s konaním

DW

proti

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra,

SÚDNY DVOR (desiata komora),

v zložení: predseda desiatej komory E. Levits, sudcovia A. Borg Barthet a F. Biltgen (spravodajca),

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- DW, osobne,
- lotyšská vláda, v zastúpení: I. Kucina a A. Bogdanova, splnomocnené zástupkyne,
- estónska vláda, v zastúpení: N. Grünberg, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: I. Naglis a M. Kellerbauer, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

* Jazyk konania: lotyščina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 45 ZFEÚ, ako aj článku 4 ods. 3 ZEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi DW a Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (Národná agentúra sociálneho zabezpečenia, Lotyšsko), ktorého predmetom je stanovenie výšky dávky v materstve, ktorá sa jej má poskytnúť.

Právny rámec

- 3 Článok 31 Likums „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu“ (zákon o nemocenskom a materskom poistení, *Latvijas Vēstnesis*, 1995, č. 182, s. 465) vo svojich odsekoch 1, 6 a 7 stanovuje:

„1. Na účely výpočtu štátnej dávky sociálneho zabezpečenia sa priemerný vymeriavací základ príspevkov na poistenie stanoví podľa priemerného vymeriavacieho základu poistenej osoby počas obdobia dvanástich mesiacov, ktoré sa skončí dva mesiace pred mesiacom, v ktorom nastala skutočnosť zakladajúca nárok na dávku...

...

6. Ak počas časti obdobia, ktoré sa berie do úvahy pri výpočte priemerného vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie, uvedeného v odseku 1..., poistená osoba nebola zaevidovaná ako platiteľ príspevkov na sociálne zabezpečenie alebo čerpala pracovné voľno bez náhrady mzdy,... pri výpočte dávok v materstve alebo otcovských dávok sa priemerný vymeriavací základ týkajúci sa tejto časti obdobia, ako aj časti obdobia, pre ktoré neexistuje priemerný vymeriavací základ príspevkov na poistenie, lebo osoba čerpala pracovné voľno bez náhrady mzdy, okrem obdobia, počas ktorého čerpala pracovné voľno bez náhrady mzdy z dôvodu starostlivosti o deti, stanoví na 70 % sumy priemerného mesačného vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie v tuzemsku.

7. Ak počas časti obdobia zohľadneného pri stanovení priemerného vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie, uvedeného v odseku 1..., poistená osoba nemala priemerný vymeriavací základ príspevkov na poistenie z dôvodu pracovnej neschopnosti, tehotenskej a materskej dovolenky, otcovskej dovolenky, neplatennej dovolenky na starostlivosť o dieťa alebo rodičovskej dovolenky, priemerný vymeriavací základ príspevkov na poistenie sa rovná referenčnému obdobiu po odpočítaní dní dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenskej alebo materskej dovolenky, otcovskej dovolenky, neplatennej dovolenky na starostlivosť o dieťa a rodičovskej dovolenky.“

- 4 Podľa článku 7 Ministru Kabineta noteikumi Nr. 270 „Vidējās algas aprēķināšanas kārtība, iemaksu apdrošināšanas valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanas aprēķināšanas, jeden izmaksas kārtība“ (nariadenie Rady ministrov č. 270 o spôsoboch výpočtu priemerného vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie a ustanovenia o priznávaní, výpočte a vyplácaní štátnych dávok sociálneho zabezpečenia) z 27. júla 1998 (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, č. 223/224, s. 1284):

„7. Na výpočet priemerného vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie pracovníka sa do vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie zahrnú všetky príjmy zo zárobkovej činnosti, ktoré dosiahol pracovník v období uvedenom v článku 31 ods. 1 zákona o nemocenskom a materskom poistení:

7.1. ako zamestnanec

7.1.1. od zamestnávateľa, s ktorým pracovníka ku dňu vzniku skutočnosti zakladajúcej nárok na dávku spája jeden z právnych vzťahov uvedených v článku 1 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení, ktoré sú základom na stanovenie vymeriavacieho základu.“

5 Článok 8 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Vo všetkých prípadoch uvedených v článku 7 tohto nariadenia sa na účely priznania štátnych dávok sociálneho zabezpečenia priemerný vymeriavací základ príspevkov na poistenie vypočíta podľa nasledujúceho vzorca:

$Vd = (A_1 + A_2 + \dots + A_{12}) : D$, kde

Vd je priemerný denný vymeriavací základ príspevkov na poistenie...

A₁, A₂... je suma vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie získaná ako príjem zo zárobkovej činnosti za príslušný mesiac v období dvanástich mesiacov uvedenom v článku 31 ods. 1 zákona o nemocenskom a materskom poistení, z ktorej výpočtu sú vylúčené prémie, bonusy, dávky a iné odmeny, ktoré zamestnávateľ v súlade s ustanoveniami kolektívnej zmluvy alebo pracovnej zmluvy vyplatil dotknutej osobe počas obdobia, v ktorom bola táto osoba dočasne práceneschopná alebo čerpala tehotenskú a materskú dovolenku, rodičovskú dovolenku alebo neplatené voľno z dôvodu starostlivosti o dieťa;

D je počet dní obdobia uvedeného v článku 31 ods. 1 zákona o nemocenskom a materskom poistení okrem dní, počas ktorých dotknutá osoba nepracovala, lebo bola dočasne práceneschopná a poberala nemocenskú dávku, čerpala tehotenskú a materskú dovolenku, otcovskú dovolenku, neplatené voľno z dôvodu starostlivosti o dieťa alebo rodičovskú dovolenku.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 6 DW podala 2. januára 2014 na Národnú agentúru sociálneho zabezpečenia žiadosť o priznanie dávky v materstve počas tehotenskej dovolenky. Dňa 2. apríla 2014 požiadala aj o priznanie tejto dávky počas materskej dovolenky.
- 7 Národná agentúra sociálneho zabezpečenia priznala uvedené dávky od 2. januára do 12. marca 2014, resp. od 13. marca do 21. mája 2014. Výška dávky v materstve bola v prejednávanej veci stanovená na 80 % priemerného denného vymeriavacieho základu, ktorý bol stanovený s prihliadnutím na príjmy DW za obdobie dvanástich mesiacov od 1. novembra 2012 do 31. októbra 2013 a počet dní v tomto období. Keďže DW z dvanástimesačného referenčného obdobia jedenásť mesiacov pracovala pre inštitúciu Európskej únie a nebola v Lotyšsku zaevidovaná ako zamestnankyňa, Národná agentúra sociálneho zabezpečenia na základe článku 31 ods. 6 zákona o nemocenskom a materskom poistení za každý z týchto mesiacov stanovila vymeriavací základ na 70 % priemerného vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie stanoveného v dotknutom členskom štáte, t. j. na 395,70 eura. Pokiaľ ide naopak o mesiac, v ktorom bola DW zaevidovaná ako zamestnankyňa a platiteľka príspevkov v Lotyšsku, bol zohľadnený jej skutočný vymeriavací základ príspevkov na poistenie za tento mesiac, t. j. 1 849,73 eura.
- 8 DW podala na Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko) návrh, ktorého predmetom je dosiahnutie nového výpočtu výšky jej dávky. Posledný uvedený súd vyhovel tomuto návrhu a svoje rozhodnutie založil na ustanoveniach nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), ako aj na ustanoveniach Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa voľného pohybu pracovníkov.

- 9 Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko) vyhovel odvolaniu, ktoré podala Národná agentúra sociálneho zabezpečenia. Tento súd sa domnieval, že nariadenie č. 883/2004, ktoré v podstate stanovuje sčítanie dosiahnutých dôb na nadobudnutie práva, nie je v prejednávanej veci uplatniteľné, pretože lotyšské právo na priznanie práva na dávky v materstve nevyžaduje žiadne predchádzajúce doby poistenia v lotyšskom systéme sociálneho zabezpečenia. Na základe tohto dospel k záveru, že výpočet tejto dávky bol so zreteľom iba na lotyšské právo správny.
- 10 DW podala proti tomuto rozhodnutiu kasačný opravný prostriedok na Augstākā tiesa (Najvyšší súd, Lotyšsko), v ktorom uvádza, že spôsoby výpočtu uvedenej dávky sú v rozpore s článkami 45 až 48 ZFEÚ a s judikatúrou Súdneho dvora (rozsudok zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107). Podľa DW pri výpočte dávky, ktorá sa má priznať, sa nemajú zohľadniť doby poistenia dosiahnuté v inštitúciách Únie a suma dávky sa má pripočítať k dávke, ktorú by dostala, keby počas celého referenčného obdobia pracovala v Lotyšsku. Tento záver je podporený aj cieľom predmetnej dávky spočívajúcim vo valorizácii dávok v materstve pre osoby, ktoré vykonávali zamestnanie a zároveň zabezpečovali minimálny príjem pre nezamestnané osoby.
- 11 Národná agentúra sociálneho zabezpečenia sa naopak domnieva, že judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa sčítania dôb činnosti na účely stanovenia práv na rodičovský príspevok nie je uplatniteľná na prípad v prejednávanej veci, ktorý sa týka výpočtu výšky dávky v materstve.
- 12 Vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, či ustanovenia lotyšského práva týkajúce sa výpočtu výšky dávky v materstve sú v súlade s právom Únie. V tejto súvislosti konštatuje, že DW je znevýhodnená po tom, ako vykonala svoje právo na voľný pohyb tým, že išla pracovať pre inštitúciu Únie. Priemerný vymeriavací základ uplatnený podľa lotyšského práva na jedenásť mesiacov, počas ktorých DW pracovala v službe inštitúcie Únie, je totiž podstatne nižší než základ za zvyšný mesiac práce, ktorú DW vykonávala v Lotyšsku. Podľa vnútroštátneho súdu spôsob výpočtu uplatňovaný na stanovenie dávky v materstve v skutočnosti vedie k tomu, že výška tejto dávky závisí od dĺžky doby činnosti dotknutého pracovníka v Lotyšsku.
- 13 Vnútroštátny súd v tomto kontexte pripomína judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej takáto právna úprava môže predstavovať obmedzenie voľného pohybu pracovníkov zakázané článkom 45 ZFEÚ. Túto právnu úpravu nemožno pripustiť aj vzhľadom na povinnosť spolupráce a lojálnej pomoci, ktorú majú členské štáty a ktorá nachádza vyjadrenie v povinnosti stanovenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ (rozsudky zo 16. decembra 2004, My, C-293/03, EU:C:2004:821, body 45 až 48; zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, body 16 a 17, ako aj zo 4. februára 2015, Melchior, C-647/13, EU:C:2015:54, body 26 a 27).
- 14 Za týchto okolností Augstākā tiesa (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa článok 4 ods. 3 ZEÚ a článok 45 ods. 1 a 2 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že pripúšťajú takú právnu úpravu členského štátu, akou je právna úprava vo veci samej, ktorá na účely stanovenia výšky dávky v materstve nevyklučuje z obdobia dvanástich mesiacov, ktoré sa má zohľadniť pri výpočte priemerného vymeriavacieho základu, mesiace, počas ktorých osoba pracovala v inštitúcii Európskej únie a vzťahoval sa na ňu spoločný systém poistenia [Únie], avšak vzhľadom na konštatovanie, že počas uvedeného obdobia táto osoba nebola poistená v lotyšskom systéme sociálneho zabezpečenia, sa výška jej príjmov stanoví vo výške priemerného vymeriavacieho základu v tomto štáte, čo môže viesť k podstatnému zníženiu priznanej dávky v materstve v porovnaní s prípadnou výškou tejto dávky, ktorú by uvedená osoba mohla poberať, ak by v období, ktoré sa zohľadňuje pri tomto výpočte, nepracovala v inštitúcii... Únie, ale bola by zamestnaná v Lotyšsku?“

O prejudiciálnej otázke

- 15 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 4 ods. 3 ZEÚ a článok 45 ZFEÚ majú vykladať v tom zmysle, že bránia takej právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá na účely stanovenia vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie slúžiaceho na vypočítanie výšky dávky v materstve považuje mesiace referenčného obdobia, počas ktorých dotknutý pracovník pracoval pre inštitúciu Únie a počas ktorých nebol poistený v systéme sociálneho zabezpečenia tohto členského štátu za dobu nezamestnanosti a uplatňuje na ňu priemerný vymeriavací základ stanovený v uvedenom členskom štáte, čo vedie k podstatnému zníženiu dávky v materstve priznanej tejto osobe v porovnaní s dávkou, ktorú by táto osoba mohla poberať, keby zamestnanie vykonávala iba v tomto istom členskom štáte.
- 16 Na úvod treba pripomenúť, že hoci si členské štáty ponechávajú svoju právomoc organizovať svoje systémy sociálneho zabezpečenia tým, že stanovujú podmienky priznávania dávok sociálneho zabezpečenia, musia pri výkone tejto právomoci dodržiavať právo Únie, a najmä ustanovenia Zmluvy týkajúce sa voľného pohybu pracovníkov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 1. apríla 2008, Vláda Francúzskeho spoločenstva a valónska vláda, C-212/06, EU:C:2008:178, bod 43; z 21. januára 2016, Komisia/Cyprus, C-515/14, EU:C:2016:30, bod 38, ako aj zo 6. októbra 2016, Adrien a i., C-466/15, EU:C:2016:749, bod 22).
- 17 Treba teda overiť, či ustanovenia Zmluvy týkajúce sa voľného pohybu pracovníkov sú uplatniteľné v situácii, akou je situácia vo veci samej. Ak to tak je, treba určiť, či jednak taká vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, predstavuje prekážku voľného pohybu pracovníkov, a jednak v prípade, že áno, či možno takúto prekážku objektívne odôvodniť.
- 18 Pokiaľ ide po prvé o uplatniteľnosť ustanovení Zmluvy o voľnom pohybe pracovníkov, treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že na každého občana Únie, ktorý nezávisle od svojho bydliska alebo štátnej príslušnosti využil právo na voľný pohyb pracovníkov a ktorý vykonával pracovnú činnosť v inom členskom štáte, ako je štát jeho pôvodu, sa vzťahuje článok 45 ZFEÚ (rozsudky zo 16. februára 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, bod 14, ako aj zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, bod 11 a citovaná judikatúra)
- 19 Navyše občan Únie, ktorý pracuje v inom členskom štáte, než je štát jeho pôvodu, a ktorý prijal zamestnanie v medzinárodnej organizácii, takisto spadá do pôsobnosti tohto ustanovenia (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky zo 16. februára 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, bod 15; zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, bod 12 a citovanú judikatúru, ako aj zo 4. júla 2013, Gardella, C-233/12, EU:C:2013:449, bod 25). Z dôvodu, že vykonáva zamestnanie v medzinárodnej organizácii, nestráca totiž taký štátny príslušník postavenie pracovníka v zmysle článku 45 ZFEÚ (rozsudok zo 4. júla 2013, Gardella, C-233/12, EU:C:2013:449, bod 26).
- 20 Z toho vyplýva, že situácia DW spadá do pôsobnosti článku 45 ZFEÚ.
- 21 Pokiaľ ide po druhé o otázku, či uplatnenie takej vnútroštátnej právnej úpravy, o akú ide vo veci samej, vedie k prekážke voľného pohybu pracovníkov, treba pripomenúť, že cieľom všetkých ustanovení Zmluvy upravujúcich voľný pohyb osôb je uľahčiť štátnym príslušníkom Únie vykonávanie pracovnej činnosti akejkoľvek povahy na celom území Únie, pričom tieto ustanovenia bránia prijatiu opatrení, ktoré by mohli znevýhodňovať týchto štátnych príslušníkov, keby chceli vykonávať hospodársku činnosť na území iného členského štátu (rozsudky zo 16. februára 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, bod 17; zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, bod 14 a citovaná judikatúra; z 1. apríla 2008, Vláda Francúzskeho spoločenstva a valónska vláda, C-212/06, EU:C:2008:178, bod 44, ako aj z 21. januára 2016, Komisia/Cyprus, C-515/14, EU:C:2016:30, bod 39).

- 22 Ustanovenia, ktoré bránia alebo odrádzajú pracovníka, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, opustiť svoj štát pôvodu s cieľom vykonať svoje právo na voľný pohyb, teda predstavujú prekážky tejto slobody, hoci sa uplatňujú nezávisle od štátnej príslušnosti dotknutých pracovníkov (rozsudky zo 16. februára 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, bod 18, ako aj zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, bod 15 a citovaná judikatúra).
- 23 Cieľom článku 45 ZFEÚ je totiž zamedziť najmä tomu, aby sa s pracovníkom, ktorý využil svoje právo na voľný pohyb a pracoval vo viacerých členských štátoch, zaobchádzalo bez objektívneho odôvodnenia nevýhodnejšie než s pracovníkom, ktorý celú svoju kariéru pracoval v jednom členskom štáte (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky zo 7. marca 1991, Masgio, C-10/90, EU:C:1991:107, bod 17, a z 21. januára 2016, Komisia/Cyprus, C-515/14, EU:C:2016:30, bod 42).
- 24 V prejednávanej veci zo spisu predloženého Súdneho dvoru vyplýva, že podľa uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy sa pracovníčka, ktorá nebola zaevidovaná ako platiteľka príspevkov do vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia v dvanásťmesačnom referenčnom období z dôvodu skutočnosti, že pracovala v inštitúcii Únie, považuje za osobu bez zamestnania a je jej priznaná materská dávka v minimálnej výške stanovenej na priemernom vymeriavacom základe príspevkov na poistenie stanovenom v dotknutom členskom štáte, zatiaľ čo dávka v materstve pracovníčky, ktorá celú svoju profesionálnu kariéru vykonávala na území tohto členského štátu, sa stanovuje na základe príspevkov na poistenie zaplatených do vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia počas referenčného obdobia.
- 25 V tejto súvislosti treba uviesť, že hoci uplatniteľná právna úprava ako taká nepodmieňuje priznanie práva na dávky v materstve platením príspevkov do vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia počas referenčného obdobia, nemení to nič na tom, že uplatnenie spôsobov výpočtu predmetnej dávky vedie k podobnému výsledku, pretože suma priznaná pracovníčke, ktorá bola v službe inštitúcie Únie, je podstatne nižšia než suma, ktorú by mohla poberať, keby pracovala na území dotknutého členského štátu a odvádzala príspevky do jeho systému sociálneho zabezpečenia.
- 26 Súdny dvor navyše rozhodol, že vnútroštátna právna úprava, ktorá nezohľadňuje pri výpočte výšky rodičovských príspevkov obdobie pracovnej činnosti vykonávané v spoločnom systéme zdravotného poistenia Únie, môže odrádzať štátnych príslušníkov členského štátu od toho, aby ho opustili s cieľom vykonávať pracovnú činnosť v inštitúcii Únie so sídlom na území iného členského štátu, keďže prijatím zamestnania v takejto inštitúcii by stratili nárok na rodinný príspevok podľa vnútroštátneho systému zdravotného poistenia, pričom na tento príspevok by mali právo, keby neprijali toto zamestnanie (rozsudky zo 16. februára 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, bod 19, a zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, bod 16).
- 27 Z toho vyplýva, že taká vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, by mohla byť prekážkou, a teda odrádzať od výkonu zamestnania mimo územia dotknutého členského štátu bez ohľadu na to, či v inom členskom štáte alebo v inštitúcii Únie či v inej medzinárodnej organizácii, pokiaľ prijatím takého zamestnania pracovník, ktorý bol predtým alebo potom poistený v systéme sociálneho zabezpečenia dotknutého členského štátu dostane z tohto systému podstatne nižšiu dávku než tú, na ktorú by mal nárok, keby nevyužil svoje právo na voľný pohyb.
- 28 Taká vnútroštátna právna úprava teda predstavuje obmedzenie voľného pohybu pracovníkov, ktoré je v zásade zakázané článkom 45 ZFEÚ.
- 29 Toto konštatovanie nie je nijako spochybnené tvrdením lotyšskej vlády, podľa ktorého dočasné dávky, ako je materský príspevok, nie sú spôsobilé vytvoriť veľkú prekážku pri rozhodovaní pracovníka prijať pracovné miesto v rámci inštitúcie Únie alebo na území iného členského štátu, než je štát pôvodu. V tejto súvislosti stačí pripomenúť, že posúdenie prekážky voľného pohybu pracovníkov sa nevykonáva so zreteľom na dĺžku poberania predmetnej dávky. Podľa judikatúry Súdneho dvora článku Zmluvy

týkajúce sa voľného pohybu osôb sú totiž pre Úniu základnými ustanoveniami a že akákoľvek prekážka takejto slobody, čo i malého významu, sa zakazuje (rozsudok z 15. februára 2000, Komisia/Francúzsko, C-34/98, EU:C:2000:84, bod 49).

- 30 Na poskytnutie vyčerpávajúcej odpovede vnútroštátnemu súdu treba po tretie preskúmať existenciu prípadného odôvodnenia prekážky voľného pohybu pracovníkov.
- 31 V tejto súvislosti z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že opatrenie obmedzujúce základné slobody zaručené Zmluvou možno odôvodniť iba vtedy, ak sleduje legitímny cieľ zlučiteľný so Zmluvou a dodržiava zásadu proporcionality. Preto je potrebné, aby samotné také opatrenie zaručovalo dosiahnutie sledovaného cieľa a aby nešlo nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné (pozri najmä rozsudky zo 16. februára 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, bod 22, a zo 16. februára 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, bod 19, ako aj citovanú judikatúru).
- 32 Lotyšská vláda v tomto kontexte tvrdí, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej je odôvodnená dôvodmi všeobecného záujmu a že dávka v materstve založená na zásade solidarity, bola zavedená na zabezpečenie stability vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia. Tento systém, ktorého samofinancovanie je zaručené podľa priamej súvislosti medzi zaplatenými príspevkami a sumou priznanej dávky v materstve, uprednostňuje zlepšenie demografickej situácie.
- 33 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že hoci dôvody čisto ekonomickej povahy nemôžu predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ktorý by mohol odôvodniť obmedzenie základnej slobody zaručenej Zmluvou, môže vnútroštátna právna úprava predstavovať odôvodnenú prekážku základnej slobody, ak ju prikazujú ekonomicke dôvody, ktoré sledujú cieľ všeobecného záujmu. Nemožno teda vylúčiť, že riziko vážneho ohrozenia finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia môže predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ktorý by mohol odôvodniť porušenie ustanovení Zmluvy týkajúcich sa práva na voľný pohyb pracovníkov (rozsudok z 21. januára 2016, Komisia/Cyprus, C-515/14, EU:C:2016:30, bod 53 a citovaná judikatúra).
- 34 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je totiž úlohou príslušných vnútroštátnych orgánov, pokiaľ prijímajú opatrenie odchyľujúce sa od zásady stanovenej právom Únie, aby v každom jednotlivom prípade preukázali, že uvedené opatrenie je vhodné na zabezpečenie realizácie sledovaného cieľa a neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie. Dôvody, na ktoré sa môže členský štát odvolávať, musia teda byť podložené vhodnými dôkazmi alebo analýzou spôsobilosti a primeranosti obmedzujúceho opatrenia prijatého týmto štátom, ako aj konkrétnymi dôkazmi podporujúcimi jeho argumentáciu. Je dôležité, aby táto objektívna, podrobná a vyčíslená analýza mohla pomocou hodnoverných, konvergentných a presvedčivých údajov preukázať, že skutočne existujú riziká pre rovnováhu systému sociálneho zabezpečenia (rozsudok z 21. januára 2016, Komisia/Cyprus, C-515/14, EU:C:2016:30, bod 54).
- 35 V prejednávanej veci treba konštatovať, že táto analýza chýba. Lotyšská vláda sa totiž v písomných pripomienkach predložených Súdnemu dvoru obmedzila na všeobecné tvrdenia bez toho, aby poskytla presné dôkazy umožňujúce podporiť jej argumentáciu založenú na tom, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej je odôvodnená dôvodmi všeobecného záujmu. Pokiaľ ide o údajné odôvodnenie založené na priamej súvislosti existujúcej medzi zaplatenými príspevkami a priznanou sumou dávky, nemožno toto odôvodnenie použiť vzhľadom na to, že samotné priznanie dávky nepodlieha nijakej povinnosti platiť príspevky.
- 36 V dôsledku toho a s prihliadnutím na prvky obsiahnuté v spise predloženom Súdnemu dvoru, nemožno prekážku voľného pohybu pracovníkov dotknutú vo veci samej odôvodniť.

- 37 Vzhľadom na to, že sa konštatovalo, že právna úprava dotknutá vo veci samej nie je zlučiteľná so zásadou voľného pohybu pracovníkov zaručenou článkom 45 ZFEÚ, nie je potrebné rozhodnúť o výklade článku 4 ods. 3 ZEÚ (rozsudok zo 6. októbra 2016, Adrien a i., C-466/15, EU:C:2016:749, bod 37).
- 38 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 45 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá na účely stanovenia vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie slúžiaceho na vypočítanie výšky dávky v materstve považuje mesiace referenčného obdobia, počas ktorých dotknutý pracovník pracoval pre inštitúciu Únie a počas ktorých nebol poistený v systéme sociálneho zabezpečenia tohto členského štátu za dobu nezamestnanosti a uplatňuje na ňu priemerný vymeriavací základ príspevkov na poistenie stanovený v uvedenom členskom štáte, čo vedie k podstatnému zníženiu dávky v materstve priznanej tejto osobe v porovnaní s dávkou, ktorú by táto osoba mohla poberať, keby zamestnanie vykonávala iba v tomto istom členskom štáte.

O trovách

- 39 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (desiata komora) rozhodol takto:

Článok 45 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá na účely stanovenia vymeriavacieho základu príspevkov na poistenie slúžiaceho na vypočítanie výšky dávky v materstve považuje mesiace referenčného obdobia, počas ktorých dotknutý pracovník pracoval pre inštitúciu Európskej únie a počas ktorých nebol poistený v systéme sociálneho zabezpečenia tohto členského štátu za dobu nezamestnanosti a uplatňuje na ňu priemerný vymeriavací základ príspevkov na poistenie stanovený v uvedenom členskom štáte, čo vedie k podstatnému zníženiu dávky v materstve priznanej tejto osobe v porovnaní s dávkou, ktorú by táto osoba mohla poberať, keby zamestnanie vykonávala iba v tomto istom členskom štáte.

Podpisy